

Bij elke poging tot onderzoek, eenvoudig bekijken, bij belichting van één der oogen treedt toeknippen der oogleden op. Het bestaan van nerveuze afwijkingen in de functie der oogen is niet te constateeren. Afgezien van den tic zijn er geen motiliteits-, noch sensibiliteitsstoornissen. Alle diepe reflexen zijn hoog; er zijn geen psychische afwijkingen. De rapporteurs concludeeren, dat N. thans lijdende is aan een scherp omschreven ziekte: *blepharospasmus*; simulatie of aggravatatie sluiten zij uit op grond van het typische van het ziektebeeld. Zoolang dit lijden bestaat, is patiënt geheel ongeschikt voor de uitoefening van zijn *beroep* (arbeider in ijzergieterij en emailleerfabriek).

De Centrale Raad nu heeft (uitspraak d.d. 12 April 1907) op grond van dit rapport aangenomen, dat getroffen *geheel* tot arbeid ongeschikt is en heeft de uitspraak van den Raad te Zutphen vernietigd.

Het uitvoerige vonnis bevat echter niet de overweging waarom de Raad getroffen *geheel* ongeschikt tot arbeid in den zin der Ongevallenwet 1901 verklaarde. Tot zijn spoedige genezing zal dit vermoedelijk niet bijdragen.

v. H.

BRIEFWISSELING.

INTERNATIONAAL CONGRES VOOR PSYCHIATRIE, NEUROLOGIE,
PSYCHOLOGIE EN KRANKZINNIGENVERPLEGING TE AMSTERDAM

van 2—7 September 1907.

Waarde Gérant!

Te midden der congresdrukte trek ik mij even terug uit feestelijkheden, wetenschappelijke besprekingen en begroetingen van oude bekenden, om u niet al te laat nog iets te laten weten omtrent de eerste dagen van ons congres.

Reeds Zondag begon het aan het secretariaat, gevestigd in de universiteit, wat anders te worden dan het er den dag te voren had uitgezien. Toen nog drukke overleggingen omtrent te nemen maatregelen, zenuwachtig heen en weer loopen, onrust of alles wel goed van stapel loopen zou, in het kort die eigenaardige combinatie van emoties, die onvermijdelijk verbonden is aan iedere groote organisatie, de onrust in het groot van een gastvrouw, die haar gasten wacht; Zondag langzamerhand de kalmere bezigheid van het eenmaal begonnen werk, onder de steeds groeiende stemming, dat het nu maar loopen moest, want dat er verder toch niet veel meer aan te doen was.

En thans is de opening reeds achter den rug en kan het bestuur met groote zelfvoldoening terugzien op den tot nu toe gedanen arbeid. Voorzover het aantal bezoekers betreft, kan reeds nu gezegd worden, dat het congres een succes is. Zij, die hoofdschuddend hebben geoordeeld over het brutale ondernemen der Nederlandsche Vereeniging voor Psychiatrie en Neurologie, toen deze eenige jaren geleden het plan opvatte, een internationaal congres voor psychiatrie en aanverwante vakken in Amsterdam te doen plaats vinden, hebben zonder twijfel met hun hoofdschudden recht gehad als waarschuwing voor de moeilijkheden, aan een dergelijk plan verbonden; want inderdaad de moeilijkheden zijn enorm, om iets dergelijks te doen

slagen; maar toch zij hadden onrecht, als zij meenden, dat die bezwaren onoverkomelijk waren. Zij zijn overwonnen, dank zij het rusteloos arbeiden van een reeks menschen, onder wie ik slechts dr. VAN WAYENBURG, een der algemeene secretarissen, noemen zal, als dengene, wien het leeuwen-aandeel in den arbeid is toegevallen. Hij in de eerste plaats mag terugzien op de laatste maanden, het laatste half jaar wellicht, als een tijd zonder rust, maar ook als een tijd, waarin hij zich groote verdienste heeft verworven.

De officieële opening zou plaats hebben te 2 uur in het concert-gebouw in tegenwoordigheid van onze Koningin en den Prins-gemaal. De fraai met bloemen versierde zaal had zich allengs geheel gevuld met congresbezoekers en hun dames en andere belangstellenden, toen even over twee de vorstelijke bezoekers onder het door een koor toegezongen Wilhelmus de zaal binnen, traden; in enkele korte woorden werd in het Fransch door den voorzitter van het congres, prof. G. JELGERSMA, een welkom uitgesproken, waarna de minister van justitie, mr. VAN RAALTE, als eerevoorzitter van het congres, de openingsrede hield. Met ingenomenheid werd daarin deze bijeenkomst van alle vakken, die met de psychiatrie in nauw verband staan, begroet, en vervolgens gewezen op het practisch belang van den psychiatrischen arbeid-speciaal ook voor den wetgever.

En daarmede waren wij genaderd tot den hoofdschotel der openingsplechtigheid, de rede van den voorzitter, getiteld: „La civilisation comme cause „prédisposante aux maladies nerveuses”. Met gespannen verwachting zal menig Hollandsch psychiater daarnaar hebben uitgezien. Het houden van een rede in het Fransch voor een groot congres, in een zeer ruime zaal, in tegenwoordigheid eener Koningin, is nu niet juist het werk, dat per se goed zal worden gedaan door, en het veiligst kan worden toevertrouwd aan hem, die vóór alles uitmunt in laboratoriumarbeid. Maar die eenigszins ongeruste verwachting, die ook bij uw correspondent aanwezig was, is op gelukkige wijze opgelost en werd reeds onmiddellijk na het begin van de helder, met bedaardheid en kalmte en hier en daar zeer duidelijk temperament uitgesproken rede vervangen door de aangename gewaarwording, die ieder, die zich min of meer als gastheer voelt, krijgt, wanneer alles goed loopt. De inhoud van de rede bestond uit een reeks voorbeelden van den schadelijken invloed der beschaving. De groot-industrieel, de financier en de onderwijzer werden genoemd als eenige typen van hen, die door emoties, verbonden aan ons tegenwoordig leven, waar „repos ailleurs” als het ware de algemeene zinspreuk is geworden, langzamerhand worden verbruikt. Het kind daartegenover werd beschouwd als het type van intellectueele surménage. Verder werd op het feminisme gewezen als een andere uiting onzer voortschrijdende cultuur, en werd het feminisme beschouwd ook als bron van vermeerderde nervositeit. En daarna kwam de vraag, of dit alles zoo blijven zou, of niet een evenwicht zou worden bereikt, of niet eens die reeks nieuwe ontdekkingen, nieuwe wijzen van denken en zien, nieuwe wijzen van handelen zouden komen tot rust. En het antwoord: rust komt nooit, beweging is eeuwig. Dit einde was mooi. De inhoud was breed en diep; misschien heeft een enkele, als hij dit goed heeft kunnen volgen, daaruit voor het eerst leeren begrijpen, wat de eerste, de meest essentieële eigenschap is der wetenschap, haar hoogste sieraad, waarmee zij hoog uitsteekt boven al wat daar

buiten staat — haar gebrek aan rust, het nooit stilstaan, haar veranderlijkheid, het steeds afwisselen van nieuwe ideeën, in het kort haar evolutie. En het werd goed gezegd; hier trilde iets van dat gevoel, dat den rustigen onderzoeker in de hoogte heft, als hij zich voor een oogenblik op een algemeen uitkijkpunt plaatsen wil. Het was een fraai slot van een degelijk door-dacht stuk werk.

Na JELGERSMA'S rede vertrokken de vorstelijke bezoekers. De vergadering werd, terwijl het bestuur de Koningin uitgeleide deed, eenige oogenblikken gesloten. Na heropening kwamen de buitenlandsche gedelegeerden aan het woord, die in een geregelde opvolging op allerlei wijzen hun dankbaarheid voor de uitnoodiging, ingenomenheid met het congres of andere vriendelijke gevoelens uitspraken.

Daarop kregen wij bij monde van den secretaris, VAN WAYENBURG, iets te hooren omtrent het aantal bezoekers, dat alles bij elkaar op het oogenblik der opening ongeveer 740 beliep (terwijl ik dit schrijf, vermoedelijk reeds meer).

Na afloop der geheele plechtigheid werd de tentoonstelling, die in het stedelijk museum was bijeengebracht, geopend en bezichtigd. Zij bestaat uit drie afdelingen. De oud-Hollandsche krankzinnigenzaal van het geschiedkundig medisch-pharmaceutisch museum, door dr. DANIELS bijeengebracht, werd ook door hem aan de bezoekers op interessante wijze gedemonstreerd. Een belangrijke verzameling wetenschappelijke instrumenten, waaronder een inzending van prof. WERTHEIM SALOMONSON en een van prof. ZWAARDEMAKER, vormden de tweede afdeling. Het derde deel eindelijk bestond uit inzendingen van allerlei krankzinnigengestichten en zenuwinrichtingen; afbeeldingen, modellen en voor een goed deel ook arbeidsprodukten van patiënten. In deze afdeling werd de aandacht vooral getrokken door het model der badinrichting van Endegeest, waar bij het overschrijden eener bepaalde temperatuur van het badwater automatisch een electricische schel zijn waarschuwende klank doet hooren en aldus ongelukken voorkomt.

Het was helaas mij niet gegeven de tentoonstelling zoo volledig te bezichtigen als ik wel gewenscht had, zoodat ik mij met deze zeer korte beschrijving, die de waarde der tentoonstelling zeker niet voldoende kenschetst, moet vergenoegen.

's Avonds ontvangst bij COUTURIER. Het was daar vol, warm, gezellig. Beter nog dan door het lezen van het programma van het congres, waarop tal van bekende, ja vele van de allereerste namen der wetenschap prijkten, zooals RAMON Y CAJAL, VON MONAKOW, EWALD e. a., beter ook dan door het bijwonen der opening, waar reeds mannen als ZIEHEN en BECHTEREW hun land hadden vertegenwoordigd, kreeg men hier, waar men buiten- en binnenlandsche geleerden in bonte mengeling dooreen zag, en waar oude kennissen werden begroet en nieuwe werden gemaakt, een beeld van wat dit congres geven zou. Geen andere indruk was mogelijk dan dat de qualiteit niet achterstond bij de quantiteit.

Hoe gaarne zou ik u nu nog een eenigszins juist beeld geven van Dinsdag, den eersten werkdag, doch helaas de omstandigheden beletten het mij. A's secretaris der eerste sectie ben ik gebonden door mijn werk over dag en ook moreel min of meer 's avonds, en zoo ben ik wel gedwongen eerst in het volgende nummer u de beschrijving van het geheel aan te bieden.

Een enkele opmerking nog slechts. Het congres bestaat uit drie secties. Een voor psychiatrie en neurologie, een voor psychologie en een voor krankzinnigenverpleging. Het is mijn doel niet, en uw lezers zullen dit niet verlangen, een opsomming te geven, van al wat behandeld worden zal. Slechts het voornaamste zal ik trachten u voor den geest te brengen, en met groote waarschijnlijkheid laten zich reeds nu de referaten over de hysterie en dat over asymbolie, apraxie en aphasia, welke onderwerpen beide in de eerste sectie zullen worden ingeleid door zeer bekende geleerden, als het groote aantrekkingspunt, althans als datgene, wat het meest algemeene belangstelling wekken zal, aanwijzen.

Thans slechts een enkel woord over het heden in de eerste sectie verhandelde. Na een welsprekend woord van welkom door den voorzitter der sectie, WINKLER, werd de labyrinthonus door EWALD van physiologisch, door WINKLER van anatomisch standpunt besproken, door den eerste meer historisch ontwikkeld, door den laatste meer uitsluitend op grond van zijn eigen onderzoekingen, die velen reeds bekend zijn van het congres te Leiden in April.

De cerebellair-tonus, daarop ingeleid door VAN RIJNBERK, gaf aanleiding tot een levendig debat. In de quaestie, of de motorische veranderingen, die na cerebellum-laesies worden waargenomen, berusten op een sensorische stoornis, dan wel zuiver een verandering van den toestand der spieren zelf voorstellen, zooals LUCIANI reeds lang geleden had ontwikkeld op grond van zijn fraaie cerebellum-exstirpaties, koos VAN RIJNBERK de zijde van LUCIANI, en vond daarin aanleiding van de tegen LUCIANI'S opvatting door LEWANDOWSKY ingebrachte bezwaren, de zwakke zijde in het licht te stellen. Zoowel LEWANDOWSKY zelfs als LUDWIG MANN kwamen daarop dadelijk hun tegengestelde overtuiging verdedigen, en het was interessant te zien, hoe hier weer verschillende onderzoekers op grond van ongeveer dezelfde experimenten met objectief ongeveer dezelfde resultaten tot geheel verschillende duiding der beteekenis van het cerebellum kwamen. Natuurlijk bleef ieder zijn standpunt handhaven, en evenzoo VAN RIJNBERK zelf in zijn slotwoord.

Het verdere deel der morgenzitting werd geheel ingenomen door landgenooten. S. J. DE LANGE sprak over de „anatomie du faisceau longitudinal postérieur”; JELGERSMA demonstreerde coupes, ook sagitale, door de geheele menschelijke hemisfeer en daarnaar gemaakte photographiën; MUSKENS sprak over „cerebellar connections”.

De demonstratie van JELGERSMA betrof coupes, die zich daardoor onderscheidden van datgene, wat door anderen reeds op dit gebied was geleverd, dat het hem was gelukt, een volledige serie door een geheele hemisfeer te verkrijgen van coupes, die 30, hoogstens 40 μ dik waren. Bij deze dikte zijn alle détails reeds met het bloote oog of bij loupe-vergrooting (mits de kleuring goed is) waarneembaar. De volledige coupe stelt nu in staat onmiddelijk de verschillende windingen met elkaar te vergelijken en zich een oordeel te vormen over de locale bouwverschillen, die in den cortex aanwezig zijn. Wil men met sterke vergrooting elke winding afzonderlijk bekijken, dan geschiedt dit op deze wijze, dat men vóór de monteering der coupes enkele van hen in stukken knipt en de stukken afzonderlijk op kleinere glazen monteert, die onder het microscoop kunnen worden gebracht. Zoo

geeft één serie gelegenheid en tot overzichtspraeparaten en tot het bestudeeren van de fijnere details der verschillende onderdeelen.

De vertoonde photographieën van geheele hemisferen waren inderdaad zeer fraai en beloven, als zij zijn vereenigd tot het geheel, waarvoor zij werden genomen, een spoedig verschijnenden atlas over menschelijke hersenen, een belangrijke bijdrage te worden voor de menschelijke hersen-anatomie.

Op de middagzitting werden door MOTT en SCHROEDER referaten geleverd over chronische alcoholpsychosen, door DUPRÉ over de differentieel-diagnose tusschen dementia paralytica en andere vormen van verkregen demencie, terwijl daarna nog 5 voordrachten volgden, waaronder die van WERTHEIM SALOMONSON „Demonstration de l'enregistrement de l'Electro-diagramme humain à l'aide du Galvanomètre à corde de EINTHOVEN” zeer interessant was, en die van FORSTER „Ueber die Bedeutung des Affects bei Paranoia” door de gemakkelijke voordracht, die ook in het debat daarna opviel, de aandacht gespannen hield. Overigens was het, naar ik meen, vrij algemeen voelbaar, dat het menu overladen was, en dat geen enkel der aanwezige cerebra in staat was geweest, dit alles te verwerken.

Men verlangde naar het einde en toen om 5 uur de vergadering gesloten werd, was de zaal dan ook reeds bijna leeg.

Het programma van ieder congres schijnt te bestaan uit enkele spijzen, die voor ieder smakelijk en algemeen verteerbaar zijn, en al wat verder wordt aangeboden, en dat is het allermeeste, wordt slechts door enkelen opgenomen. Gelukkig, dat men bij een congres niet in de eerste plaats komt om datgene, wat op de vergaderingen behandeld wordt, doch vóór alles om dat, wat in particuliere gesprekken wordt geboden. Daarom is het zoo nuttig en zoo noodig, dat feestelijkheden een belangrijk deel uitmaken. Zij zijn niet alleen sieraad; tot zekere hoogte zijn zij het essentieële van een congres.

Ik schrijf deze overtuiging neer, om een verklaring te geven, waarom ik niet heb kunnen besluiten, om het straks gehouden diner in den steek te laten voor het schrijven van mijn brief. Ik had de keus tusschen diner en korte beschrijving van het wetenschappelijke deel, of het missen van het eerste en het uitgebreider doen van het tweede. Ik heb met overtuiging het diner met gevolg gekozen, en ik raad ieder toekomstig congresbezoeker met even groote overtuiging aan hetzelfde te doen. Tot de volgende week.

Groetend,

t. t.

Amsterdam, 3 September 1907.

M. J. VAN ERP TAALMAN KIP.

BEROEPSBELANGEN.

DE SCHELLINGDOKTER. — De geneeskundige vereenigingen te Manchester hebben besloten, de six-penny-doctors niet als collega's te beschouwen en niet met hen te consulteren. Tevens is opgemerkt, dat de gewoonte van sommige ziekenhuis-poliklinieken om een kleine betaling van de bezoekers aan te nemen, de menschen in den waan brengt, dat zij voor de ontvangen hulp ten volle betalen, en dat dus de hulp der geneeskundigen buiten de gasthuizen ook niet meer waard is.